

ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ

УДК 130.2:94(477)

І. В. Чорноморденко,

доктор філософських наук, професор
(Київський національний університет будівництва і архітектури);
hmurii@ukr.net

В. М. Куцурук,

аспірант
(Київський національний університет будівництва і архітектури)
ZlataVK@mail.ua

РОЛЬ ДУХОВНО-ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ СПАДЩИНИ І. ФРАНКА У ФОРМУВАННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕЛІТИ

На основі аналізу творчого доробку І. Франка досліджено значення національної еліти у зміцненні української державності в умовах глобалізації. Нинішній стан і подальший розвиток українського суспільства вимагають формування національно свідомої еліти, її духовно-інтелектуальних якостей. У зв'язку з цим особливу увагу приділено питанню національної приналежності, її реалізації у суспільно-політичному житті, просвітницькій діяльності інтелігенції.

Ключові слова: глобалізація, національна еліта, народ, національний ідеал.

Постановка проблеми та актуальність дослідження. Сьогодні в умовах глобалізації, інтенсивного демократичного розвитку одним із найважливіших, найактуальніших питань у сферах соціокультурного та політичного життя нашої країни є питання формування власної нової національно орієнтованої еліти, здатної не просто самореалізуватися, а й служити своєму народові, державі. Адже історичний досвід та сучасна практика свідчать, що побудувати державу повинену національну державу можна лише, маючи надійний соціальний ґрунт, життєздатну інтелігенцію.

Звернення до духовного спадку власного народу, його відродження, на нашу думку, може бути підґрунтям, яке забезпечить повноцінне формування духовно-інтелектуального потенціалу нації, тобто національної еліти. Зокрема, багатогранна духовно-інтелектуальна спадщина І. Франка є потужним джерелом ідейного збагачення у формуванні національної еліти.

Стан дослідження проблеми. Націотворчу функцію інтелігенції у баченні І. Франка розглядала О. Забужко у праці "Філософія української ідеї та європейський контекст: франківський період". Частково про питання національної еліти у творчості І. Франка йдеться у працях Б. Червака "Наперед українці (до національної ідеї Франка)", В. Мазепи "Історіософські ідеї Івана Франка", Т. Панько "Мова і нація в естетичній концепції Івана Франка", І. Драча "Іван Франко і ми. Кілька суб'єктивних вражень під кінець століття", О. Баган "Іван Франко і теперішнє становище нації", М. Медвідь "Іван Франко: Ідеал національної самостійності" й інші.

Метою дослідження є розкриття змісту ідей про національну еліту у духовно-інтелектуальній спадщині І. Франка, виявляючи взаємозв'язок із сьогоденням.

Виклад основного матеріалу. Безперечно, що чинник еліти відіграє значну роль у розвитку громадянського суспільства і її місце у цьому процесі досить вагоме. Ще з часів Платона вважалося, що державою повинні керувати філософи, тобто в нашому розумінні інтелігенти, котрі здатні створювати ідеальний світ і реалізовувати його на практиці. Будь-яке суспільство покладає велику надію на еліту, інтелігентність, тих, котрі наділені владою.

Особливу увагу привертає проблема визначення ключових характеристик та ідейних засад інтелігенції як суспільного прошарку, що формують основу розуміння інтелігентності як особистісної якості. Оригінальна історико-філософська інтерпретація сутності інтелігенції, національних характеристик української інтелігенції здійснена сучасними українськими філософами А. Бичко та І. Бичко, які зазначають, що "у творенні культури будь-якого народу провідну роль відіграє інтелігенція. Вона ж є і визначальним духовним чинником у формуванні і розвії української самосвідомості народу" [1].

Духовно-інтелектуальні якості інтелігенції є надзвичайно важливими детермінантами сучасного суспільного розвитку, які визначають можливість кожної країни стати на інноваційний шлях розбудови національної держави, зробити потужний стрибок не лише в суспільно важливих сферах, але й у загальному поступі світової цивілізації. Формування національних еліт та налагодження між ними міжнародного діалогу є, на нашу думку, одним із можливих шляхів уникнення протистояння між процесами глобалізації, різними культурними цінностями та й, зрештою, різними світовими цивілізаціями. В іншому випадку, без належного забезпечення виховання національної еліти високого духовно-інтелектуального рівня, належного розвитку вітчизняних систем освіти, науки, їх інтеграції у

світовий інформаційний простір, країнам, які відроджують свою суверенність, традиції та звичаї, буде вкрай важко уникнути асиміляції.

Псевдоеліта, якій не властиві духовно-інтелектуальні чесноти (що, на жаль, сьогодні є досить поширеним явищем), більше адаптує негативні наслідки глобалізації (корупцію, насильство, низькопробну інформацію тощо), аніж позитивні, що могли б збагатити власну культуру та водночас зберегти національну ідентичність.

Франкова спадщина має неабияке значення для розуміння процесу формування самоідентичності української інтелігенції. Франкознавець В. Сімович в одній зі своїх праць, розкриваючи вплив І. Франка на українське суспільство, називає його "вчителем цілих поколінь нашого народу", який "по-батьківському брав за руку молодь, вів її до сонця. А коли з тієї молоді мужі виростали і враз до роботи ставали, то все ж над ними спочивало люб'язне око батька, щоб часом колишні його діти зо шляху не збилися. Франко – це частина історії нашої землі. Вийшов із неї і для неї віддав усе, що мав. А як відійшов від нас, на всьому, до чого він своїх рук приклав, полишилася печать його духа" [2: 3-4].

Проблема "будителя й маси" (О. Забужко) була однією із ключових у творчості І. Франка. Він усвідомлював вирішальну роль інтелігенції у формуванні національної свідомості народу, тому в його працях з'являється критика її байдужості, пасивності, пристосуванства. У статті зі знаковою назвою "Критичні письма о галицькій інтелігенції" І. Франко подає зріз суспільного життя тогочасної інтелігенції.

Він із сумом констатує, що "весна народів", яка покотила хвилю національного пробудження, "відзначається дивною пустотою мислі, пустотою бесіди і пустотою діла" [3: 75] у так званій еліті, яка ніколи не стояла на національних позиціях. У той час, коли хвилі політичних та духовних протистоянь, національно-визвольні війни, ідейні рухи за демократію та соціальну справедливість охопили Європу, коли вона зазнала значного піднесення в цивілізаційному поступі та ввійшла в нову націотворчу епоху, українська еліта загрузла у хаосі й невизначеності своїх програм: часто їхній національний ідеал не виходив за межі "етнографічного романтизму". Така бездіяльність провідної верстви в національних питаннях, на думку І. Франка, призвела до того, що національне питання "зробилося не тільки пародією національних питань Заходу, але і пародією на здоровий розум" [3: 75].

Схожа проблема постала перед українською елітою після здобуття Україною незалежності. Провідна верства населення не виокремила свої першочергові завдання, що в майбутньому відобразилось у багатьох суспільних галузях і має свої наслідки й сьогодні. Є. Маланюк з цього приводу влучно сказав, що "в нас трагічно відчувалася неприсутність саме Франка" [4: 70]. Адже філософсько-антропологічні ідеї І. Франка були і все ще залишаються актуальними. До прикладу, у своїй праці "Чи вертатись нам назад до народа?" він радить українській інтелігенції стати для народу і робітником, і вчителем, і адвокатом, і лікарем в одній особі. Вона мусить йти наперед із народом шляхом вільнодумства і гуманності. Національна еліта має стати такою системою координат у часопросторі, на яку може орієнтуватися народ. Проте він знову констатує, що такої інтелігенції у нас немає: "Є тисячі людей письменних, але інтелігенції нема" [5: 106].

Полеміку в тогочасній пресі викликала його передмова "Дещо про себе самого" до збірки оповідань "Галицькі образки". Особливо обурення спровокували Франкові слова: "...Не люблю русинів. Так мало знайшов я серед них справжніх характерів, а так багато дріб'язковості, вузького егоїзму, двоєдушності й пихи" [6: 29-30]. На перший погляд, здається дивним, що такі слова прозвучали з уст такого гуманіста, як І. Франко. Сучасний письменник І. Драч зізнається, що коли вперше прочитав ці слова, то не міг повірити, що вони належать Франкові, але потім усе ж таки зрозумів: "Пророки, мабуть, не бувають лагідними. В їхні голоси, в їхні руки, певно, вкладається і бич Божий, якого такі потрібує не зрідка слабке і непевне єство наше. Гнівні Франкові інвективи, аж до прокльонів нашому хабарництву, нашій неповороткості, безвідповідальності перед нашою спільнотою, сварливості ... – ці моральні батьківські прочухани необхідні у процесі самовиховання нації. Пророки неодмінно є і лікарями від наших пороків" [7: 62]. Адже народний обов'язок інтелігенції – це її усвідомлення своєї національної приналежності та її послідовна реалізація в суспільно-політичному житті. І. Франко відкидає "пустопорожнє" спілкування з народом, змінюючи його на усвідомлену національну роботу в інформаційно-просвітницькій діяльності.

Ось тому І. Франко і зневажав пасивних провідників, бо вони не усвідомлювали найголовнішого – національного обов'язку у своїй державі: "Чи, може, маю любити Русь як расу – цю расу обважнілу, незграбну і сентиментальну, позбавлену гарту й сили волі, так мало здатну до політичного життя на власному смітнику" [6: 30].

Дослідниця творчості І. Франка В. Дуркалевич вважає, що у цій статті ("Дещо про себе самого") "Франко демонструє прекрасний взірць конструктивної, життєстверджуючої за своєю суттю, національної самокритики" [8: 46]. Він усвідомлює слабкість українського національного руху, ментальні вади українства, а це усвідомлення веде до пошуку нових ідей та принципів націостановлення. На жаль, такі негативні риси залишаються і сьогодні ментальними вадами значної частини українства.

На провідній ролі духовно-інтелектуальної еліти в національному становленні І. Франко також наголошує в статті "Наше теперішнє положення". Лише інтелігенція може стати тим "скульптором, що різцем просвіти вирізьбить національну скульптуру з глиби народної маси" [9: 317]. "Народ єсть тая родимая скала, на око холодна і пасивна. Але внутрі її дримають іскри великого огню. Треба доброї сталі,

треба сміливої і совісної праці, щоби з того каменя викресати іскру. Такою сталлю повинна бути інтелігенція" [9: 317], – пише мислитель.

Дослідниця мовної проблематики Франкових творів Т. Панько зазначає: "Одне із завдань інтелігенції Іван Франко бачить у тому, щоб максимально сприяти відпорності денационалізації народу" [10: 25]. Завдання інтелігенції, які вона окреслює у своїй розвідці в розумінні І. Франка, – збагачувати народ із духовної світової скарбниці і тим самим сприяти розвитку рідної культури та протистояти впливам денационалізації.

Схожу думку висловлює В. Лях в тому аспекті, що за таких умов та чи інша культура тільки й може зберегтися, акцентуючи на здатності народів до сприйняття іншої національної культури. Він зазначає, що "така здатність припускає, у свою чергу, наявність у сприйманій культурі загальнолюдського змісту, причому настільки великого, щоб стала реальною можливість розглянути цей загальнолюдський зміст крізь призму свого національно-культурного сприйняття. Іншими словами, концентрація загальнолюдського в тій або іншій культурі повинна бути настільки значною, щоб вона забезпечила можливість подолання специфічно національних форм вираження загальнолюдського" [11].

Саме це має на увазі І. Франко, коли каже, що сила інтелігенції, на його думку, лежить не в пустопорожніх балачках про долю народу, а у конкретних справах. І ключовою, на його думку, тут є налагодження видавничої справи, що сприятиме піднесенню національної свідомості народу.

Для І. Франка важливою також є "з'єдиненість" народу та інтелігенції: "Маса тая народна єсть нині опорою Русі, а просвічена, з розбудженим самопізнанням національним, станеться непоборимою скалою", [12: 438], – пише він у статті "Нашим приятелям". Іще на початку минулого століття мислитель передбачав, що буде "горе нашій нації, коли велика доба застане нас малими і неприготованими" [13: 401-409]. "Нам ніщо надіяється на непередвиджені обставини, котрі можуть подвигнути нас вгору; коли ми не будемо приготовані на всяку евентуальність [відповідність певним обставинам. – уточнення наше], не будемо сильні своїм самопізнанням і ясним зрозумінням своїх власних інтересів, то всяка зміна, може, не то не порятувати, але й убити нас" [14: 66], – ніби сьогодні звертається до інтелігенції І. Франко.

Аналізуючи тогочасні реалії, він розумів, що коли настане час націотворчого апогею, представники Австрії пропонуватимуть русинам свою лояльність, москвофіли тягнутимуть під крило Росії, поляки маніпулюватимуть братніми почуттями поневолених народів. І. Франко переконаний, що в партії, яка розігрується на геополітичній шахівниці Європи, мусить взяти участь і українська еліта.

Схожу думку, тільки в контексті вже сьогоднішніх реалій, висловлює і наш сучасник громадсько-політичний діяч, учений І. Дзюба: "Наші національні інтереси постійно намагалися й намагаються уневажливити посиленням на важливіші глобальні проблеми. Тим часом глобальні проблеми так чи інакше минали, а ми залишалися наодинці з власними, які нікого, крім нас, не цікавили. Бо кожний народ свої проблеми має вирішувати сам. І вони – частина світових. Бо кожний народ – це частина людства, і не буде справедливості в людстві й для людства, якщо не буде справедливості для свого народу" [15: 6]. Без усвідомлення цього, на нашу думку, немає повноцінного формування духовно-інтелектуального потенціалу, його основного продуцента – відповідної національної еліти.

Українське національне питання лише тоді може вирішитися позитивно, коли провідна верства населення працюватиме для народу, постійно пильнуючи негативні зовнішні впливи, коли вона зуміє "порушити той народ для смілої і рішучої акції в ім'я його власних потреб і ідеалів". Ці думки І. Франка варто спроектувати не лише на наше сьогодення, але й на майбутнє, бо українське суспільство завжди потребувало національно стійкої інтелігенції, яка б зуміла зорієнтувати народ на європейські цінності на шляху цивілізаційного розвитку всіх народів та нової інформаційної взаємодії світової спільноти.

І. Франко також наголошував, що якщо інтелігенція не зуміє стати на чолі народу при загрозованих зовнішніх чинниках, то "будьте певні, що й найкраща конституція перейде над ним до днешнього порядку і куватиме на него нові ярма". "Треба всего на всі боки, щоб ми справді росли органічно, то тоді тяжче буде ворожій силі спинити нас на тім рості" [16: 108].

Деякі програмні погляди І. Франка щодо національно-культурної праці національної еліти містить стаття "З новим роком". Він навіть чітко окреслює план просвітницької роботи серед селян, бо вважає, що народ треба розворушити заради його інтересів, потреб. Головними в політичній соціалізації населення має бути широке і постійне інформування, але, передусім, його треба просвітити в нагальних правових та господарських питаннях. Українська еліта повинна не лише вертатись до народу в своїй просвітницькій роботі, але йти також поперед народу в науковій праці. Є. Маланюк в одній зі своїх розвідок про наукову діяльність І. Франка зауважує, що якщо творчість Т. Шевченка була емоційним виявом, то "Іван Франко був явленням національного інтелекту" [4: 70].

Наукову працю з "широнациональним характером" І. Франко позиціонує як візитну картку нації серед інших "мислительських" народів. Як публіцист він дає про те, щоб українська нація не загубилася в "поросі віків", а зайняла відповідне місце в світовому соціокультурному просторі. До того ж наукова праця – це дороговказ для українського народу на шляху "з епохи дилетанства і безплідного політиканства ... в епоху дозрілості та практичної політики" [17: 398]. Із цих практичних порад варто було б сформувати програму діяльності української інтелігенції і сьогодні, коли світ лише починає дізнаватись про Україну. Її візитівкою мали б стати актуальні наукові розвідки вітчизняних учених, популяризація українських видань різної тематики, участь в культурно-мистецьких світових подіях тощо.

Своєрідною програмою діяльності для української інтелігенції став також Франків "Отвертий лист до галицької української молодіж". Як і більшість теоретиків того часу, він був переконаний, що у процесі становлення модерної нації вирішальну роль має відіграти справжня національна еліта, яка стане дороговказом у незалежне політичне майбутнє, зміцнюватиме національний дух та працюватиме на ниві культури й політики. Від творчого виконання цього завдання провідною верствою, її духовно-моральних переконань залежить чи зможе Україна відповісти на виклик нової історичної доби, "чи знову опиниться в ролі ковадла, на якому різні чужі молоти вибиватимуть свої мелодії, або в ролі кролика, на якому різні прихильники вівісекції будуть доконувати свої експерименти" [13: 571].

Висновок і перспективи подальших досліджень. Ми звернули увагу лише на деякі, але, на нашу думку, варті уваги, погляди І. Франка на роль національної еліти в розвитку суспільства, провівши паралелі з сучасністю. Тому можна сказати, що найважливішою функцією української інтелігенції є націотворча, а її основна місія – це вести за собою народні маси до здійснення національного ідеалу. Мислитель ставить перед інтелігенцією епохальне завдання – витворити з етнічної маси українського народу українську націю. Він подає цілісну програму її діяльності, в якій акцентує увагу на праці для народу в усіх сферах, формуванні його духовно-інтелектуальної свідомості, орієнтуванні на загальнокультурні цінності, боротьбі з духовною та національною асиміляцією, а також визначає особливу роль національної еліти у цьому процесі.

Подальший аналіз цих ідей як елементів духовної скарбниці суспільства дає нам можливість урахувати їх у формуванні національної еліти як необхідної умови існування і розвитку будь-якої держави. Духовно-інтелектуальний рівень еліти багато в чому залежить від критеріїв, принципів її підготовки, відповідної державної політики, що і визначає перспективи подальшого розроблення цієї проблеми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Бичко А. К. Феномен української інтелігенції. Спроба екзистенціального дослідження [Електронний ресурс] / А. К. Бичко, І. В. Бичко. – Режим доступу : <http://thales2002.narod.ru/byczkointp.html>.
2. Сімович В. І. Франко : його життя та діяльність / В. Сімович. – [2-ге доповн. вид.]. – Л., 1941. – С. 3–4.
3. Франко І. Критичні письма о галицькій інтелігенції / І. Франко // Франко І. Збір. творів : [у 50-ти т.]. – К. : Наук. думка, 1986. – Т. 26. – 75 с.
4. Маланюк Є. Франко незнаний / Є. Маланюк // Маланюк Є. Книга спостережень. – К. : Атака, 1995. – 70 с.
5. Франко І. Чи вертатись нам назад до народа / І. Франко // Нечиталюк М. Ф. Публіцистика Івана Франка. Семінарії. – Львів : Вид-во Львівського ун-ту, 1979. – 106 с.
6. Франко І. Дещо про себе самого / І. Франко // Франко І. Вибр. твори : [у 3-х т.]. – Дрогобич : Коло, 2004. – Т. 3. – С. 29–30.
7. Драч І. Іван Франко і ми. Кілька суб'єктивних вражень під кінець століття / І. Драч // Слово і час. – 1996. – № 10. – 62 с.
8. Дуркалевич В. Сповідальний дискурс як націоекзистенційний репрезентант біблійного таксису у творчості Івана Франка / В. Дуркалевич // Франкознавчі студії : [зб. наук. праць]. – Вип. 1. – Дрогобич : Вимір, 2001. – 46 с.
9. Франко І. Наше теперішнє положення / І. Франко // Франко І. Збір. творів : [у 50-ти т.]. – К. : Наук. думка, 1986. – Т. 46. – Кн. 1. – 317 с.
10. Панько Т. Мова і нація в естетичній концепції Івана Франка / Т. Панько. – Львів : Світ, 1992. – 25 с.
11. Лях В. Свобода і пошук нових форм ідентичності в добу глобалізації [Електронний ресурс] / В. Лях. – Режим доступу : <http://www.socio.sp.ua/analit/globalisation.htm>.
12. Франко І. Нашим приятелям / І. Франко // Франко І. Збір. творів : [у 50-ти т.]. – К. : Наук. думка, 1986. – Т. 46. – Кн. 1. – 438 с.
13. Франко І. Отвертий лист до галицької української молодіж / І. Франко // Франко І. Вибр. твори : [у 3-х т.]. – Дрогобич : Коло, 2004. – Т. 3. – С. 401–409.
14. Франко І. Теперішня хвиля та русини / І. Франко // Франко І. Вибр. твори : [у 3-х т.]. – Дрогобич : Коло, 2004. – Т. 33. – 66 с.
15. Дзюба І. Україна перед сфінксом майбутнього / І. Дзюба // Науковий світ. – 2001. – Ч. 1. – 6 с.
16. Франко І. З кінцем року / І. Франко // Франко І. Молода Україна. – Львів, 1910. – 108 с.
17. Франко І. З Новим роком / І. Франко // Франко І. Вибр. твори : [у 3-х т.]. – Дрогобич : Коло, 2004. – Т. 3. – 398 с.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Bychko A. K. Fenomen ukrayins'koyi inteligentsiyi. Sproba ekzystentsial'nogo doslidzhennya [The Phenomenon of the Ukrainian Intellectuals. The Attempt of the Existential Research] [Elektronnyy resurs] / A. K. Bychko, I. V. Bychko. – Rezhym dostupu : <http://thales2002.narod.ru/byczkointp.html>.
2. Simovych V. I. Franko : yogo zhyttya ta diyal'nist' [I. Franko : his Life and Activity] / V. Simovych. – [2-ge dopovn. vyd.]. – L., 1941. – S. 3–4.
3. Franko I. Krytychni pys'ma o galys'tkiy inteligentsii [Critical Letters about Galicia Intellectuals] / I. Franko // Franko I. Zibr. tvoriv [Franko I. Collection of Works] : [u 50-ty t.]. – K. : Nauk. dumka, 1986. – T. 26. – 75 s.
4. Malanyuk Ye. Franko neznanuy [Unknown Franko] / Ye. Malanyuk // Malanyuk Ye. Knyga sposterezhzen' [Malanyuk Ye. The Book of Observations]. – K. : Ataka, 1995. – 70 s.
5. Franko I. Chy vertatys' nam nazad do naroda? [Should we Go back to the People?] / I. Franko // Nechytalyuk M. F. Publitsystyka Ivana Franka. Seminariyi [Nechytalyuk M. F. Social and Political Journalism by Ivan Franko. Seminars]. – L'viv : Vyd-vo L'vivs'kogo un-tu, 1979. – 106 s.
6. Franko I. Deshcho pro sebe samogo [Something about Myself] / I. Franko // Franko I. Vybr. tvory [Franko I. Selected Works] : [u 3-kh t.]. – Drogobych : Kolo, 2004. – T. 3. – S. 29–30.

7. Drach I. Ivan Franko i my. Kil'ka sub'yektyvnykh vrazhen' pid kinets' stolittya [Ivan Franko and Us. Some Subjective Impressions at the End of Century] / I. Drach // Slovo i chas [Word and Time]. – 1996. – № 10. – 62 s.
8. Durkalevych V. Spovidal'nyy diskurs yak natsioekzystentsiynyy reprezentant bibliynogo taksysu u tvorchosti Ivana Franka [Confessional Discourse as a National and Existential Representative of Biblical Taxis in the Creative Works by Ivan Franko] / V. Durkalevych // Frankoznavchi studiyi' [Franko's Studios] : [zb. nauk. prats']. – Vyp. 1. – Drohobych : Vymir, 2001. – 46 s.
9. Franko I. Nashe teperishne polozhennya [Our Current State] / I. Franko // Franko I. Zibr. tvoriv [Franko I. Collection of Works] : [u 50-ty t.]. – K. : Nauk. dumka, 1986. – T. 46. – Kn. 1. – 317 s.
10. Pan'ko T. Mova i natsiya v estetychniy kontseptsiyi Ivana Franka [Language and Nation in the Esthetical Conception by Ivan Franko] / T. Pan'ko. – L'viv : Svit, 1992. – 25 s.
11. Lyakh V. Svoboda i poshuk novykh form identychnosti v dobu globalizatsiyi [Freedom and Search of the New Forms of Identity at the Age of Globalization] [Elektronnyy resurs] / V. Lyakh. – Rezhym dostupu : <http://www.socio.sp.ua/analit/globalisation.htm>.
12. Franko I. Nashym pryatatelyam [To our Friends] / I. Franko // Franko I. Zibr. tvoriv [Franko I. Collection of Works] : [u 50-ty t.]. – K. : Nauk. dumka, 1986. – T. 46. – Kn. 1. – 438 s.
13. Franko I. Odvertyy lyst do galyts'koyi ukrayins'koyi molodezhi [Frank Letter to the Ukrainian Galicia Youth] / I. Franko // Franko I. Vybr. tvory [Franko I. Selected Works] : [u 3-kh t.]. – Drohobych : Kolo, 2004. – T. 3. – S. 401–409.
14. Franko I. Teperishnya khvylya ta rusyny [Current Wave and Russians] / I. Franko // Franko I. Vybr. tvory [Franko I. Selected Works] : [u 3-kh t.]. – Drohobych : Kolo, 2004. – T. 33. – 66 s.
15. Dzyuba I. Ukraina pered sfinksom maybutniogo [Ukraine in Front of the Future Sphinx] / I. Dzyuba // Naukovyy svit [Scientific World]. – 2001. – Ch. 1. – 6 s.
16. Franko I. Z kintsem roku [On the End of the Year] / I. Franko // Franko I. Moloda Ukraina [Franko I. Young Ukraine]. – L'viv, 1910. – 108 s.
17. Franko I. Z Novym rokom [Happy New Year] / I. Franko // Franko I. Vybr. tvory [Franko I. Selected Works] : [u 3-kh t.]. – Drohobych : Kolo, 2004. – T. 3. – 398 s.

Матеріал надійшов до редакції 19.06. 2014 р.

Чорноморденко І. В., Куцурук В. М. Роль духовно-інтелектуального насліддя І. Франка в формуванні національної еліти.

На основе анализа творчества И. Франко исследуется значение национальной элиты в укреплении украинской государственности в условиях глобализации. Нынешнее состояние и дальнейшее развитие украинского общества требуют формирования национально сознательной элиты, ее духовно-интеллектуальных качеств. В связи с этим особое внимание уделяется вопросу национальной принадлежности, ее реализации в общественно-политической жизни, просветительской деятельности интеллигенции.

Ключевые слова: глобализация, национальная элита, народ, национальный идеал.

Chornomordenko I. V., Kutsuruk V. M. The Role of Moral and Intellectual Heritage by I. Franko in Forming the National Elite.

On the basis of the analysis of the creative ground works by I. Franko the meaning of the national elite in the reinforcement of the Ukrainian statehood in the age of globalization is stated. The current state and further development of the Ukrainian society require the formation of the national conscious elite, its moral and intellectual quality. The address to the nation's spiritual heritage, its renaissance can be the basis that provides the full formation of the nation's moral and intellectual potential. The intellectuals' moral and intellectual values are extremely important determinants of the modern social development that determine the possibility of every country to take the innovative road of the national country development, make the significant jump not only in the social important spheres, but also in the general movement of the world civilization. The formation of national elites and the adjustment of the international dialogue between them is, in our opinion, one of the possible ways to avoid the confrontation of the globalization processes, different cultural values and, at last, different world civilizations. For this reason the special attention is paid to the problem of the national identity, its implementation in the social and political life. I. Franko gives to the intellectuals an epochal task – to turn the ethnical mass of the Ukrainians into the Ukrainian nation. He gives the entire program of its activity, where he underlines the labor for the nation in all the spheres, the formation of its moral and intellectual conscious, the orientation on the general cultural values, the battle against the spiritual and national assimilation, and defines the special role of the national elite in this process. The further analysis of these ideas as the elements of the society's spiritual treasury gives us the possibility to take them into consideration in the process of the national elite formation as an essential condition of any country existence and development. The elite's moral and intellectual level largely depends on the criteria, principles of its preparation, appropriate state politics that define the perspectives for the further development of this problem.

Key words: globalization, national elite, people, national ideal.